

Nu mi-au plăcut niciodată aeroporturile. Așa de pline de lume, așa de goale de oameni. Prefer gările, unde e timp destul pentru lacrimi și pentru batiste fluturate. Trenurile pornesc lent, suspinând, căindu-se că pleacă. Pe când avionul are o grabă care nu e omenească. Și legenda mamei își pierde sensul când mă uit la avioanele care se avântă în aer. Până la urmă, nu e totul așa de lent pe nesfârșitul firmament. Mă aflu în aeroportul din Maputo, convins că nu mă aflu nicăieri. Cineva care vorbește în engleză îmi aduce înapoi sub picioare pământul realității.

— *El e scriitorul. O să te însoțească în călătorie.*

Scriitorul e un bărbat alb, scund, cu barbă și ochelari. E un intelectual faimos, mai mulți oameni se opresc să-i ceară autografe. Se ridică să-mi strângă mâna:

— *Eu sunt Gustavo. Gustavo Regalo.*

S-ar zice că-i place numele lui. Se așteaptă să-l recunosc. Mă prefac însă că îmi e total necunoscut.

— *Eu o să fac un reportaj despre vânătoare, m-a angajat aceeași firmă care v-a angajat și pe dumneavoastră.*

— *Sunt sigur că o să vă placă. Și leilor o să le placă să afle că moartea lor merită un reportaj.*

— *E prima oară când particip la o vânătoare. Trebuie să vă spun, fără supărare, că sunt contra.*

— *Contra ce?*

— *Contra vânătorilor. Mai cu seamă fiind vorba de lei.*

— *Problema, dragă scriitorule, e că n-ați văzut niciodată un leu.*

— *Cum să nu văd?*

Respect pentru *Ați văzut lei în safariuri fotografice, dar nu știți ce e un leu. Un leu se dezvăluie cu adevărat pe teritoriul pe care e rege și stăpân. Veniți cu mine pe jos prin junglă și atunci o s-aflați ce e un leu.*

*
* *

Patru ore cu avionul, așezat lângă scriitor, au fost suficiente ca să-mi dau seama de hăul care ne separă. Cu aerele lui de intelectual, blocnotesul în mână, neputința de a tăcea: pe scurt, scriitorul mă enervează. După cum se uită la mine, am înțeles că și reciproca se aplică. Are ceva care-mi amintește de Rolando și de felul în care mă privea fratele meu. Ca și cum m-ar fi acuzat.

*
* *

Pana are greutate; pasărea are și ea greutate. Cea mai ușoară dintre ele e cea care știe să zboare. Așa suna proverbul spus de Dona Martina, răposata mea mamă. Dar pe mine mă apasă amândouă greutatea și niciodată somnul meu nu se transformă în zboruri nocturne. O stare de alertă mă face să intru și să ies din somn ca un bețiv, să vin și să plec ca un naufragiat. Moștenire a nopții fatidice în care Rolando a tras în tatăl meu. Insomnia aduce amintiri pe care nu le doream; dormitul spală amintiri pe care voiam să le păstrez. Somnul e boala mea, nebunia mea.

*
* *

În timpul călătoriei toropeala mă învinge. Mă prefac că dorm, ca apoi să mă pot preface că m-a trezit o foaie ruptă. Un zâmbet timid, Gustavo se scuza:

Respect pentru *Vreau să scriu o scrisoare iubitei mele. Ca pe vremuri. O scrisoare falsă, doar ca să-mi iau gândul, doar ca să alung dorul de ea.*

O scrisoare falsă? Există vreo scrisoare care să nu fie falsă? Îmi amintesc de scrisorile de dragoste pe care tata i le dicta mamei. Era un ritual în orele din urmă ale după-amiezii, când se auzea orăcăitul broaștelor pe bălțile din apropiere. Noi eram negri și mulatri retrogradați la rangul de negri. Ne aleseserăm cu marginea cartierului, unde se strângeau apa de ploaie și bolile. Martina Baleiro, mama mea, se făcea frumoasă pentru redactările lui. Era singurul moment în care primea cuvinte frumoase din partea bărbatului ei. Doar în acele momente el devenea blând, aproape supus, ca și cum și-ar fi cerut iertare. Nemișcată și aplecată asupra hârtiei, mama părea o pictură învechită. Lângă ea, Rolando scria nesfârșite teme pentru acasă. În acele momente el era mai în vârstă decât propria noastră mamă. Și azi mai răsună în mine vocea tatălui meu silabisind dictarea:

— *Dragul meu Henrique, iubitul meu soț, unica dragoste a vieții mele... ai scris, Martina?*

Și comanda lungi epistole, mereu la fel, târăgânând cuvintele, de parcă ar fi fost băut. Ce grea relație avea tata cu cuvintele! Am moștenit relația asta proastă cu scrisul, spre deosebire de Rolando, pentru care literale erau o joacă de copil. Poate de asta mă enervează ușurința cu care însoțitorul meu de drum tot mângălește rânduri copioase. Sau, cine știe, poate de fapt mă deranjează că n-am cui să scriu o scrisoare de dragoste?

*

* *

Scriitorul și-a terminat scrisoarea imaginară, îndoiaie riguros foaia ca s-o bage într-un plic. Deschide fermoarul servietei și o pune alături de diverse alte plicuri. Scrisoarea o fi ea

Respectiv, contrafăcută, dar punerea în scenă e convingătoare. Și, din nou, amintirea mă asaltează. Departe de noi, Henrique Baleiro îndeplinea restul ritualului: invariabil, băga scrisoarea într-un plic pe care îl umezea cu buzele și pe care îl punea apoi în valiza de călătorie. Ducea scrisorile acelea în lungile sale incursiuni de vânatoare. Lua cu el și o fotografie neclară a Martinei.

— *E așa, neclară, ca alții să vadă, dar să nu se uite prea mult.*

Gelos, bătrânul Henrique! Geloziile lui au fost, de altfel, motiv de sânge și doliu.

*

* *

Pe geamul avionului văd cea din urmă lumină dizolvându-se între nori. Îmi amintesc de fabula mamei, condamnând impertinența soarelui și felul în care eu însumi, poate din cauza acelei legende, simt că mă trezesc de fiecare dată când începe să se întunece. Nu sunt al zilei, nu sunt al nopții. Apusul era ora la care mă întorceam acasă, epuizat de nesfârșita mea joacă, prin curtea care se deschidea ca o savană întinsă în care mă închipuiam vânând. Rolando se uita la mine, invidios pe intimitatea mea cu lumea. Rolando era al casei. Eu eram al drumului.

— *Mama, te rog, nu mă trimite încă la baie. Lasă-mă să mai stau așa murdar încă puțin.*

Sudoarea și praful prelungeau beția junglelor pe care mi le inventam în curte. Cu tata mai mereu absent, Martina Baleiro putea să hotărască ea, exercitându-și liberă și suverană îngăduința ei maternă. Ceea ce pentru noi era ușurare pentru ea părea o dureroasă nostalgie. În acele lungi perioade de singurătate, mama îndeplinea în continuare ritualul redacțiilor comandate: își punea rochia ei cea mai elegantă – de fapt, singura rochie pe care o avea – și se prefăcea că ascultă

Respectarea absentului Henrique Baleiro. O vedeam scriind cu asemenea dedicare, încât auzeam ecourile vocii tăragănite a tatălui nostru pe holurile casei.

*
* * *

— *De ce mergem așa de repede?*

Scriitorul nu răspunde. De când a aterizat avionul în Pemba, am pornit într-o lungă călătorie până în districtul Palma. Ne așteaptă nouă ore de drumuri de nisip în stare foarte proastă.

În mașina de teren merg patru pasageri: în față, eu și scriitorul Gustavo; pe bancheta din spate, Florindo Makwala, administratorul de district, și dolofana lui soție, Dona Naftalinda. Prima-doamnă, cum insistă administratorul să-i spună, își merită numele: e atât de grea, încât mașina e primejdios de înclinată pe partea unde s-a instalat ea.

Conduce Gustavo. Am preferat să rămân liber ca să fiu atent la jungla care mărginește drumul îngust. Au trecut deja două ore de când peisajul nu e altceva decât o monotonă înșiruire de arbori scheletici, fugitivi și fără frunze.

— *Ce e cu viteza asta?* întreb din nou.

Întrebarea, de fapt, e un ordin. Gustavo trebuie să înțeleagă cine e șeful acestei expediții. El și cu mine suntem două contrarii. Scriitorul e alb și scund. Eu sunt mulatru și înalt. Scriitorul vorbește fără oprire și se uită drept în ochii oamenilor. Dimpotrivă, ochii oamenilor mie îmi fură sufletul, cu cât e mai omenească privirea, cu atât mai mult mă transform eu în animal.

— *Mai e mult?* întreabă Gustavo, atât de înăbușit, încât nimeni nu-l aude.

Într-un final, bărbatul cedează: mașina încetinește în fața zâmbetului meu de nedisimulat dispreț. Arunc o privire spre bancheta din spate:

Respect pentru *Dormi, Dona Naftalinda?*

Tăcerea ei îngână peisajul dimprejur: lumea pare încă neîncepută. În mașină amorțeala e și mai solemnă. Cunoscută acea tăcere și felul în care, în zilele călduroase, ea se înrădăcinează în noi. Mai întâi ne imobilizează simpla dorință de a mai vorbi. Apoi nici nu ne mai amintim ce voiam să spunem. În scurt timp respirația însăși e o risipă de energie.

— *Arcanjo are dreptate, mergeți mai încet, protestează Dona Naftalinda. Drumul e îngrozitor, noi aici în spate ne zgâlțâim rău de tot.*

Tonul vocii Naftalindei se ajustează la statutul ei: are acea blândețe a celui care știe atât de bine ce vrea, că nici nu e nevoie să impună. Privirea mea parcurge peisajul ca un foc lingând iarba. Acolo unde scriitorul vede arbori, eu văd adăposturi făcute din umbre. Sub vreuna dintre acele umbre probabil se odihnesc lei înfometaji, mâncătorii de oameni și de vise.

*
* *

Absorbit de inspectarea umbrelor, nu bag de seamă că un monolog animat se pornise pe bancheta din spate. Administratorul perorează despre mașini, mărci, modele, țările și anii de fabricație a vehiculelor lui preferate. Și cum i-ar prinde bine un automobil ca acesta pe care firma care ne-a angajat ni l-a pus la dispoziție.

— *Mai e mult?* întreb doar ca să schimb cursul discuției.

Administratorul repetă ce a mai spus de zeci de ori: că nu mai e deloc mult. Și că „practic“ am și ajuns. Scriitorul întreabă:

— *Ciudat, nu se vede nimeni. Pe-aici nu trăiesc oameni?*

Florindo Makwala se îmbătoșează, jignit. Adică vizitatorul insinuează că el guverna doar peste pietre și praf?

— *O să-i vedeți imediat. Pe oameni. Sunt foarte mulți.*